

מסורת הש"ס

(א) בתמונה פ' משפטים
ממים מאי קמ"ל דשרים
מגוין, (ב) [הריות ה:]
(ג) [פרש"י על זה ע' לקמן
יט: פסקא לא חולק וכו']
(ד) לקמן יט. כ"ב פ' כ"מ
קו: (ה) [מסורה פ"ד
ע"ש].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואל וכו'
פסקו ושורו ליה הדרי:

מוסף רש"י

לא חולק. חלילה נגלה הלא
לו ללא ל"ד ומה דקוקק
לפניו, ויבוס נגלה הלא לו
לקום על שם אחיו [קלמן
(ט)]. ולא חולקין
לאשתו. מפני ששאר
לנשא (שם). התקשרו.
לשון היקף, חלש המטה
עמלו ושר דרכו [צפניה ב
(א)]: הלא קם מנין עיך
תמלה, כמו (שמות)
לקום קם, כלומר קשט
עמלך (ושב"ט ב"ב ט).

רבינו חננאל

אומר מאתים ושלשים
כנגד שרי עשרות. פי' שרי
עשרות של מאתים
ושלשים ח"י ג' זהו
סנהדרין קטנה. תנא ד'
אומר מאתים ושבעים
ושבעה חסר ממאתים
ושלשים שרי עשרות
שלחן כ"ג סנהדרין קטנה
נשתיירין מן רעיו מ"ז
הוסף אותן אלו שבעה
וארבעים על כ"ג
שהפריש סנהדרין קטנה
היי' ע' סנהדרין גדולה כו'
יהודה דאמר סנהדרין
גדולה ע' והא דתניא רע"ח
כרבנן דאמרו סנהדרין
גדולה אחד ושבעים. דתנן
בשירא אלם סנהדרין היה
אחד ושבעים ר' יהודה
אומר שבעים. ת"ר כל
שיראל שש מאות אלף
נמצאו שרי אלפים שש
מאות. שרי מאות שש
אלפים שרי חמשים י"ב
אלפים. שרי עשרות שש
רבות. נמצאו דייני ישראל
שבעות רבות ושבעות
אלפים ושש מאות.
ופשוטו היא: ירושלמי
(הל' ד) א"ר יוסי
בראשונה לא היתה חלוקה
בישראל אלם סנהדרין לא
אחד ושבעים היתה יושבת
בלשכת הגזית ושני בתי
דינין של שלשה שלשה
היו יושבין אחד בחיל
ואחד בהר הבית ובתי
דינין של כ"ג היו יושבין
בכל עירות שבארץ
ישראל. צריך אחד מהן
לשאול בדי הלכה היה בא
ושואל בב"ד שבעים אם
שומעין ואומרים לו ואם
לאו הוא ומופלא שבהן
היה הולכין ושואלין מביד
הסמך בעיניו כו' עד
ומשם תורה יוצא וררוחת

מאתים ושבעים ושבעה. מאתים ושלשים כרבי נחמיה ועוד מ"ז שאם
יתחלקו כ"ד י"א מוכין ואחד עשר מחייבין ואחד אומר איני יודע
יוסיפו מאלו מ"ז עד שבעים כדאמר' צהיו בודקין [למקד ד' מ]. שמוסיפין
שנים על הכ"ג אם זכורו שניהם הרי י"ג מוכין ואחד עשר מחייבין
זכאי ואם יחייבו מייב דלויכא הטייה
לרעה על פי שנים ואם יחלקו לר"ך
עוד להוסיף שנים וכן לעולם עד
שהיו שבעים לרבי יהודה ושבעים
ואחד לרבנן: שרי אלפים שש מאות.
היו שהרי שש מאות אלף רגלי:

הדרן עלך דיני ממונות בשלשה

**בהן גדול. אינו יוצא אחר
המטה.** דילמא

אתא למינגע והיינו דלאוהר קרא ומן
המקד לא יצא מקדושתו לא יצא
כלומר יתרחק מן הכיעור שלא יצא
לדי עומאה והאי קרא ככה"ג חונן
כתיב דכתיב לעיל מיניה לאציו
ולאמו לא יטמא: הן נכסין והוא
נגלה. כהן יוצאין ממנו זה ונכסין
למנוי אחר ונכסין ממנוי הראשון
שאינו רואה אותן הוא נגלה ונכסין
הראשון והן נכסין ממנוי השני והוא נגלה
ונכסין לתוכו: רבי יהודה. דריש מן
המקדש דווקא: וכשהוא מנחה.
צורה כשחורין מקדור את המט
שאלן שלו דרך כל העם עוברין
זה אחר זה ומנחמין את האכל
שעומד צמממו: והממונה. סגן
הכהנים ממנעו לכהן גדול כינו לצין
העם שהממונה צימיו וכל העם
צשמאלו והוא צצמנע: **אנו כפרסך.**
צנו תתכפר אתה ואנחנו תתחין
לכל הראוי לצא עליך: **ושמזכרין**
אוסו. כדקיימא לן (במ"ק דף ס:)
אכל סעודה ראשונה אסור לאכול
משלו: **מסובין על הארץ.** הן מזכרין
ומתאכלין על עשרו והוא מיכס צככוד
על הספסל: **גב' יצא אוסו איצטריכא**
ליה. סלקא דעתך אמינא לא ליחלו
למיתמי קמי צי דינא: **ועודו על עשה.**
לקמן [ע"ש] פריך לא סגי דלא עבר: **ופרי**
הוא כדדיעו. לקמיה מיתוקמא שפיר:

הסוג

דיינין ליה איהו היכי דיינ והכתיב
ואחר כך קשט אחרים אלא אידי דקא בעי למיתני מלך לא דן ולא דנין אותו
תנא נמי כה"ג דן ודינן ואי בעית אימא הא קמ"ל בדתניא כהן גדול שיהרג את
הנפש במזיד נהרג בשוגג גולה ועובר על עשה ועל לא תעשה והרי הוא
כהדיוט לכל דבריו במזיד נהרג פשיטא בשוגג גולה איצטריכא ליה הא נמי
פשיטא איצטריך ס"ד אמינא הואיל וכתיב וישב בה עד מות הכהן הגדול אימא
כל דאית ליה תקנתא בחזרה ליגלי דלית ליה תקנתא בחזרה לא ליגלי דתנן

הכא פשיטא כלומר למה לן למתני דן ומשני דנין אותו איצטריכא ליה ואגז דנין אותו מני דן אפ"ה אין להקשות אמאי לא
משני דמשום הכי תני דן ודינן אותו משום דאי לא תני שום דבר צכ"ג הוה אמינא מסכר דן שפיר דלטו משום חשיבותו מגרע גרע
התקוששו דלדרכה לאידך גיסא אי לא הוה תני שום דבר צכ"ג הוה אמינא מסכר דן שפיר דלטו משום חשיבותו מגרע גרע
וכיון דדן איהו נמי דיינין ליה משום התקוששו ולא קשאי מילי: **והא** דתנן כהן גדול צתר פ"ק משום דלאידי דתניא
צכ"ק מילי דכ"ג פסיק (א) ושיירי ליה והדר תני ליה מעלות של מלך דמשני מיניה ואחר כך חזר לעניינו להלכות דיינין:
אינו

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין יח.

נמצאו דייני ישראל ו' ריבואות וח' אלפים ושש מאות. תימא
הא חסרי לכו עוצא דני מפקת מס' ריבואות ששה
מאות לשרי אלפים לא משכחת צתר הכי ו' אלפים לשרי מאות וכי
הדר מפקת (כל) הני לא משכחת צתר הכי לשרי חמשים י"ב אלף
וכ"ש דלא משכחת צתר הכי שרי
עשרות שש ריבואות וי"מ דצכל הני
שרים אפשר דהו זקנים יתירים מצני
ס' דלמר ציט נוחלין (צ"ב דף קכא):
דלא נמנו פחות מצני עשרים ויתירים
מצני ששים וצשרי עשרות לא חיישין
אפילו היו מצני עשרים שהם עצמם
היו מן החשבון וכל אחד שר על
תשעה והוא עשירי וי"מ דחשבון
השירות קחשיז דתחילתן נימנו שרי
עשרות ומהחשבון צבהם נתמנו לשרי
חמשים והחשבון משרי חמשים
נתמנו לשרי מאות ומשרי מאות צביר
החשובים לשרי אלפים:

הדרן עלך דיני ממונות

**הדרן עלך דיני ממונות
בשלשה**

בהן גדול דן פשיטא. כלומר
למה לי למיתני דן
ומשני דנין איצטריכא ליה דס"ד
דמתוך גדולתו אין דנין אותו ודן
קמני אגז דנין ופריך הא נמי פשיטא
כלומר כיון דפשיטא לן דדן פשיטא
נמי דנין דאי לאו דנין וכו' ולא
משני דס"ד דאין דנין אותו ומתוך
שאלן דנין אותו הוא אינו דן משום
דלכתי הוה פריך לא ליתני דן לצד
ומיני דיעינן דדנין אותו ומיני קשה
גבי מלך ליתני לא דנין ודיעינן שפיר
דאינו דן משום התקוששו וי"ל דלא
דמי דודאי גבי כהן כיון דתנא דן לא
הוה ליה למתני דנין צבהם אכל גבי
מלך אין קושיא אמאי קמני לא דן
כיון דתנא ליה מקמי לא דנין ועוד
אגז דמי כהן גדול דן ודינן תנא גבי
מלך תרומייה לא דן ולא דנין דלכי
נמי קמני מעידין אותו גבי כהן גדול
ולא מעידין גבי מלך אע"ג דלא
צריכי דצכלל דנין אותו אלא משום
דתנא גבי דן דנין תנא נמי מעיד
ומעידים והא דלא שקיל וטרי צבה"ס
הכי משום דהא פשיטא דתני צסיפא
אגז רישא ק"מ מלאתי צפרישת הר"ר
טרוי"ש צצמו וצמס דמק לדקדק
כך דודאי לעולם צין גבי צין
גבי כהן גדול אי יס חידוש או מדן צין
מדנין אין להקשות שום דבר דלמה
לו למיתני גבי כהן גדול דנין אותו
וגבי מלך לא דן דכיון דיש שום
חידוש צמילתיה תני לו אגז זה
ומעד דהכי פשיטא ליה לה"ש פריך

החמשה שקל המנה יהיה לכם מנה ר"מ הוה אלא ש"מ של קודש כפול היה ובתר דאוספו עליה שותות אשילות הגמון הזה
מפורשות כמו שאמרנו בתחלת מסכת בכורות תחושת התנופה סליק צ"ל ליתרין ואתו עבדי ליה פרוטורט וכן את עבדי ואת
האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים סלקין שבעין וחד ליתרין ואת עבדי ליה פרוטורט משום דלא סלקין קינטירא:

הדרן עלך פירק דיני ממונות

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ה מה' כלי
המקדש ה' ח סג
לחן קטן:
ב ב"י שם ה' י:
ג [מ"י] שם ופ"י מה'
אסורין ציאה ה"ל א':
ג ד ה"י פ"ה מה' כלי
המקדש ה' ח:
ד ו מ"י שם ה' ד:
ה ז מ"י שם ה' ה ופ"י
מה' אכל הלכה ו:
ו ח מ"י פ"ה מה' כלי
המקדש ה' ו ופ"י מה'
אכל שם:
ז ט מ"י פ"צ מה'
פסחדין הלכה ה ופ"ג
מה' מלכס הלכה ו:
ח י כ מ"י פ"צ מה'
מלכס הלכה ג:
ט ל מ"י שם ה' צ:

תורה אור השלם

1. ואתה תחזה מפל
העם אנשי חיל ידאי
אלהים אנשי אמת שגאי
בצע ושמות עליהם שרי
אלפים שרי מאות שרי
חמשים ושרי עשרות:
שמות יח כא
2. ומן המקדש לא יצא
ולא יחלל את מקדש
אלהיו כי גור שמן
משחת אלהיו עליו אני
ויקרא כא יב
3. ואתנה לך את בית
אדוניך ואת גיש אדוניך
בתוך אתנה לך את
בית ישראל ויהודה ואם
מקט ואספה לך בקנה
תהיה: שמואל ב יח
4. והתקוששו וקושו הגוי
לא נכסו: צפניה ב א
5. והצילו העדה את
היהצח מיד גאל הדם
והשיבו אתו העדה אל
עיר מקלטו אשר נס
פירח ושב בה עד מות
הבן הגדול אשר משח
אתו בשמן הקדש:
במדבר לה כה

רבינו חננאל (המשך)

א"ל בכלל חסידין (ובכלל)
[ובפרט] יתירין א"ל אותן
שלש מאות יתירין ככורי
כהונה היו ואין קודש
מציא קודש. מיתבי הגז
עצמן שעלו ביד כולן בן
לוי א"ל משה סו היה
ומסורין עלו ועוד שאלו
הגמון זה לריב"ז משה
רבכם או גב היה או לא
היה בקי בחשבון דכתיב
בקע לגלגלות מחצית
השקל בשקל הקודש והיו
באותו הזמן שקומות
היה הככר שלהן מאה
ליטרין ומקומות שהיה
הככר שלהן ששים ליטרין
וא"ל הגמון זה לא תעבדי
ככר מאה ליטרין חד מן
שיחא גב ואין תעבדיניה
שיתן ליטרין פלגא נא
א"ל משה רבינו גובר
נאמין ובקי בחשבון הזה
וכבר של קודש כפול היה
שנאמר והשקל עשרים
גרה עשרים שקלים חמשה
ועשרים שקלים עשרה

פ"ב בהן גדול דן ודינן אותו כו'. ירושלמי ינאח דן דנין אותו אמאי ממנה אנטלר. הגע עצמן שנפלה שבורה ואנטלר שבורה (א)

(ה) [ע"י צפני משה ומתא פירוש דברי רבינו ומלך זה עמר אחד ככ"י עד ע"י ר"ע ע"א]